

джерерами у різних державних і недержавних організаціях, підприємствах різних масштабів, об'єднаннях, корпораціях, а також у центральних і місцевих органах управління економікою, а також радниками з економічних питань, керівниками, топ-менеджерами. Фундаментальна економічна освіта, широкий і професійний кругозір та поєднання фахового спрямування з діловою спеціалізацією забезпечують їм вагомі переваги на ринку праці.

С. І. Шимон, канд. юрид. наук, доц.,
зав. кафедри цивільного та трудового права

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ТА КОМПЕТЕНЦІЙНА НАВИЧКА МАГІСТРА ПРАВА

Наукова робота є важливою компонентою навчальних програм усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти. Разом з тим, вона є найвиразнішою ознакою саме магістерського рівня підготовки, де знання студентів збагачуються новітніми науковими даними, виявляється спроможність творчого мислення, наукового аналізу явищ, процесів тощо. Адже відомо, що відповідно до Закону України «Про вищу освіту» і Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) магістр є освітньо-кваліфікаційним рівнем фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні знання та навички інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі.

Саме наукова діяльність як складова навчального процесу дозволяє озброїти студента-юриста компетенційними навичками самоосвіти, умінням аналізувати правові процеси та явища, які є обов'язковими елементами професіограми юриста, незалежно від того, працюватиме він у науковій чи практичній сфері.

Основними завданнями наукової роботи студентів-правознавців є: формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього юриста; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей у розв'язанні теоретичних проблем права і завдань правозастосовчої практики.

Наукова робота, як ніяка інша, забезпечує реалізацію одного з вихідних принципів сучасної вищої освіти — індивідуалізацію навчального процесу.

Фахівці виділяють дві форми наукової діяльності студентів: таку, що є складовою навчального процесу, та таку, що виконується поза межами навчальної програми. До останньої слід віднести роботу студентів у наукових гуртках і проблемних групах, діяльність студентського наукового товариства. Розвиток такої форми студентської наукової роботи на магістерському рівні, поряд з іншим, сприяє створенню та розвитку наукових шкіл, підготовці й вихованню у ВНЗ резерву вчених-дослідників, викладачів. Проте, така дослідницька діяльність студента не є обов'язковою і здійснюється виключно за його бажанням.

Наукова робота в межах навчальної програми студентів — це обов'язкові дослідження в розрізі: підготовки наукових рефератів на задану тему, виконання індивідуальних завдань творчого характеру, навчальних наукових семінарів, виконання курсових робіт, а на магістерському рівні — підготовки дипломних робіт. При цьому, на бакалаврському рівні метою такої студентської діяльності є прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідної роботи (пошуку нормативних та наукових джерел інформації, оволодіння методами наукового аналізу, формування власної наукової позиції, коректне оформлення результатів наукового пошуку тощо). На магістерському рівні переслідуються вже дещо інші цілі: наукова діяльність магістрів має бути спрямована на поглиблення знань у певному науковому напрямі юриспруденції, розв'язання конкретних наукових правових проблем (вже як фахівців у галузі права), формування вмінь підготовки наукових публікацій з правових питань.

В обов'язкових наукових дослідженнях студентів-магістрів, на наш погляд, слід виділити два види. По-перше, це наукова робота, яка не є самостійним об'єктом оцінювання в навчальному плані студентів: підготовка наукових рефератів, есе, інших індивідуальних робіт творчого характеру, що виконуються в межах вивчення певної навчальної дисципліни. Її оцінювання здійснюється в порядку контролю поточної (самостійної) роботи студента та враховується при підсумковому оцінюванні знань з відповідної навчальної дисципліни. При цьому результати такої роботи, безперечно, можуть бути використані студентом у процесі підготовки дипломної роботи, для виступу на науковій чи науково-практичній конференції, семінарі тощо і для подальшого розвитку власної наукової діяльності.

Методичне забезпечення обов'язкової наукової роботи студентів магістерської програми «Правове регулювання економіки» ві-

дображене у робочих навчальних програмах відповідних дисциплін (розділи щодо самостійної роботи студентів), а також у схвалених Вченою радою університету Методичних матеріалах щодо організації самостійної роботи студентів, що розроблені кафедрами юридичного факультету по кожній дисципліні магістерської програми. Вказані документи передбачають здійснення студентами наукової діяльності як виду індивідуальної роботи, що є об'єктом оцінювання поточної роботи в семестрі в межах 20 балів.

По-друге, це наукова робота студентів-магістрів, яка є самостійним об'єктом оцінювання: підготовка дипломної роботи, публічний захист якої є підставою для державної атестації та присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр права». Методичне забезпечення такої роботи ґрунтується на розробленій випусковою кафедрою магістерській програмі, до складу якої входять, зокрема, Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту магістерських (дипломних) робіт. Ці рекомендації визначають основні змістовні та формальні вимоги до дипломних робіт магістрів, правила організації роботи по їх виконанню, оформленню, підготовці до захисту тощо.

Таким чином, нормативне та методичне забезпечення наукової діяльності студентів-магістрів знаходиться на належному рівні. Разом з тим, існує й низка проблем в організації цієї роботи, які негативно позначаються на її результатах. Насамперед, це проблема неналежного теоретичного рівня та наукової якості магістерських робіт наших випускників: відмічається низький рівень авторських наукових здобутків у дипломних роботах магістрантів, наявність плагіату або ігнорування праць провідних вчених-правознавців, байдужість до досягнень сучасної юриспруденції, застосування компіляції як основного способу написання магістерської роботи та ін. Однією з причин цього є необхідність студентів з методологією наукових досліджень. На сьогодні студенти ні до вступу на магістерські програми, ні під час навчання на магістерському рівні не одержують цілісних комплексних знань щодо організації науково-дослідної роботи, її поняття, значення, цілей, етапів, пізнавальних прийомів і форм, методів тощо. На нашу думку, відповідна теоретична підготовка студентів стосовно науково-дослідної роботи може бути забезпечена спеціальним навчальним курсом «Методологія і організація наукових досліджень», який доцільно було б вивчати у першому семестрі магістратури.

Не відрізняються студенти магістерських програм особливою активністю у науково-практичних конференціях; невиправдано рід-

кісними нині є випадки їх участі у таких заходах за межами нашого університету. Однак, для студентів-магістрів така діяльність є унікальною формою випробування на професійну спроможність. Позитивно видається практика тих вищих навчальних закладів України, в яких участь студента за час навчання на магістерському рівні у науково-практичній конференції є обов'язковою. На нашу думку, доцільно ввести відповідну практику на магістерських програмах студентів-юристів КНЕУ. Участь кожного магістранта (принаймні денної форми навчання) у щорічній студентській науково-практичній конференції КНЕУ, яка зазвичай проводиться у квітні (період завершення підготовки дипломної роботи), могла б розглядатися як захід апробації результатів наукового дослідження в розрізі теми дипломної роботи.

О. І. Яроменок, канд. філол. наук, доц.
кафедра міжнародної економіки

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА, КЕРІВНИЦТВО ЇЇ ПІДГОТОВКОЮ ЯК ВИЩА ФОРМА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ІЗ СТУДЕНТАМИ

У період захисту магістерських дипломних робіт, особливо якщо входив до складу Державної екзаменаційної комісії, дуже рідко стикається з яскравими талановитими виступами. Мимоволі дістаєшся висновку. Що скоріше за все талант пробився сам — йому лише не заважали. Здається, що дипломник ясним глибоким розумінням проблеми, ґрунтовними висновками ніби запрошує до дискусії, до обговорення його пропозиції.

У магістерській програмі «Управління міжнародним бізнесом» серед організаційно-методичних матеріалів є розділ «методичні матеріали з підготовки магістерської дипломної роботи», в якому детально розписано, що і як робити студенту. Якщо слідувати цим настановам, виконання магістерської дипломної роботи на належному рівні забезпечено. Але не слід забувати, що викладач, призначений керівником диплому, має справу з різними випускниками — суцільно індивідуальними особистостями. І тому, мабуть, варто виробити свій, власний підхід до організації керівництва МДР протягом тривалого періоду.